

EĞİTİM PLANLAMASINDA BAZI YÖNETİM SORUNLARI

Yazan : Dr. Necat ERDER (*)
Çeviren : Meriç ÖZTÜRKCAN

Bu çalışma, Türkiye'deki eğitim planlaması işlemlerinde ortaya çıkan bazı yönetim sorunlarını ele almaktadır. Ülkedeki gerçekler, planlama amaçları ve diğer gelişmekte olan ülkeler gözönüne alınarak seçilmiş ve karşılaştırmalarla genelleştirmelerin kolaylaştırılması için de genel bir çerçevede sunulmuştur. İlk bölüm gelişmekte olan ülkelerdeki eğitim fonksiyonlarını ele almaktadır. Yani bu fonksiyonlarla ilgili olarak eğitim planlamasındaki temel seçmeleri bu seçmelerin gerektirdiği politik ve yönetsel karar işlevlerini, ve karar alma noktalarının birbirleri arasındaki sorunları ele alacaktır. İkinci bölüm ise bu genel çerçeve içerisinde örnek bir çalışma olarak incelenecektir.

GENEL ÇERÇEVE

Gelişmekte olan ülkelerde eğitim işlevleri dört ana bölümde toplanabilir :

1. Eğitim, toplumsal değişimin temel aracıdır. Gelişme dileği toplumsal örgüt, değer ve davranışın özel belirtileriyle yaşama yolunun seçimidir. Eğitim, ulaşma yolu olarak, değer ve beceri transferi mekanizmasıdır.
2. Eğitim, önemli bir toplumsal hizmettir, ve kişiye bilgi araçlarını değerlendirme olanağı verir.
3. Eğitim, akılcı bir gelir dağılımı politikasının temel aracı olabilir, çünkü fırsat eşitliği ve bunun sonucu olarak da toplumsal hareketliliği yaratır. Yetenek ve beceriye dayalı olarak toplumsal görev dağıtımında akılcı bir araçtır ve sonuçta verimlilik en yüksek düzeyde elde edilir.
4. Eğitim çağdaş bir toplum için gerekli becerileri üreten bir insan gücü endüstrisidir.

TEMEL SEÇİMLER VE KARAR VERME NOKTALARI

Eğitimi toplumsal değişimin bir aracı olarak ele almak, gelecek kuşaklara aktarılacak değerlerin temel politik seçimlerinin bulunmasını ve bunun için eyleme yön verecek geçerli özelliği olan açık bir eğitim felsefesini gerektirir. Böyle bir seçimin olmaması halinde planlama gelişigüzel olacak ve temel seçimler yerine üstü kapalı olarak nitelendirilen diğer seçimler yer alacaktır. Bu seçim politik karar vericiler tarafından yapılmalıdır. Yani hükümetler ve parlamentolar tarafından. Fakat bu temel politika kararlarının ortaya konmasında ve formüle edilmesinde uzman teknik kişilerden yararlanılmalıdır. Çeşitli eğitim sistemleri yöntemleri veya

kurumları ve onlara yön verecek toplumsal sonuçlar arasındaki ilişkilere örnek olarak yukarıda sözü edilen bilgiler uygulanabilir. Temel kararların alınması ve programlamasının yerine getirilmesini öngören varsayımların kontrol edilmesi gerekir. Bu ise uygun bir kurum tarafından sürekli olarak araştırılması ve değerlendirilmesi gereken bir görevdir, fakat bu görev güvenilir bir beyin dağıtımından ve sonuçtan analizlerin gerekeni kanıtlamasından sorumludur.

Özellikle eğitimi sunan kurumun belirleyici faktörü eğitime olan talepte uyuşmuyorsa sorunun talep görünümünü eğitim kavramının bir hizmeti olarak ortaya koyar, yani; toplumun eğitime olan cevabıdır. Burada politikacılarla halk arasında bir çelişki olabilir.

Özellikle bütünleme aşamasında politik ve yönetsel baskılar sonucu planlama çalışmalarını yıkmak veya bozmak olarak yansıyan toplumun talepleri nedeniyle bu çok hassas bir sorundur. Temel niteliği bakımından ise sorumlu yetkililerin inandırıcı tezleri ile kamu baskısını dengelemeleri sorunudur.

Akılcı bir gelir dağılımını sağlayan bir araç olarak eğitim kavramı, eğitim kuruluşlarının bölgesel dağılışı ile ilgili seçmelerin nasıl olacağı sorusu ile karşı karşıyadır. Düşük düzeylerde toplumsal hareketliliği sağlayan bir etken olarak bu seçim hayatî bir önem taşıırken yüksek düzeylerde bu hareketlilik fazla önemli değildir.

Giriş koşulları, okul ücretleri, bölgelere göre kamu ve özel kuruluşlarının kalitesi ve nitelikleri eğitim planlamasında göz önüne alınacak ve ihmal edilmeyecek önemli konulardır.

Kuruluşların coğrafi dağılımlar ile ilgili olarak ölçütler geliştirilmesi programlama tekniğinde teknisyenlerin birincil görevlerindedir.

Son olarak, eğitim planlaması genellikle gereksinimler bakımından yetenek arzının programlaması olarak görülür. Bu önemli yön başkalarının tamamlanacak olan merkezî çalışma olarak ele alınabilir. Bu çalışmalarda önemli aşamalar :

- a) Geniş bölümler olarak birer birer gereksinmelerinin tahmini;
- b) Bu yetenek bölümlerinin ve gruplarının eğitim gereksinmelerine çevirimi;
- c) Eğitim kurumlarına yetenek arzlarının programlanması;
- d) Belirli eylem çizgilerine geniş bölümlerin çevirimiyle bu programların bütünleştirilmesi, yani projeler.

Genel ekonomik planlama çalışmalarında gözleendiği gibi, uzun dönemdeki uygulamalar, plancıların görüş açısını değiştirebilir ve ilk uygulamaların da karşılıklı etkileşimini sağlar.

Seçimler ve karar verme noktaları bakımından eğitim planlamasının bu yönlerinin daha ayrıntılı olarak tartışılması faydalıdır.

Yetenek ve beceri sınıflarının eğitimsel gruplara çevirimi ve arz örgütü aşğıdaki seçimleri gerektirir :

İlk olarak, düzenli eğitim ile diğer yetiştirme şekilleri arasındaki seçim. Orta ve alt düzeylerdeki teknisyenler durumunda bu özellikle önemlidir - endüstride mi, meslekî, teknik veya ticaret okullarda mı yetiştirilmeli ? Cevabın eğitimsel sistemi etkileyeceğı açıktır. En yüksek hüner kategorilerinde sorun, değişik bir şekilde ortaya çıkar, işletmeciler gibi.

İkinci olarak, belirli hünerlerin yetiştirilmesi için kurum şekillerinin seçimi. Ön hazırlık, çalışmanın düzeyi ve zaman uzunluğu, içerdiği, personel ve öğretim yöntemleri ile ilgili sorunlarla ilgilenir ve amaca uygun olacak şekilde yeni tip kurumların yaratılması veya mevcut kurumları mümkün reformlarla yenileyen değerlendirmeleri gerektirir. Sanayi içindeki yetiştirme durumunda programlamanın bu yönü dikkate alınmayabilir. Yeterli bir sistemin organizasyonu büyük bir görevdir, fakat düzenli eğitimde tercih programlamanın en kolay şekline yapılmalıdır.

Üçüncü olarak, tekniğın seçimi eğer ek kapasite gerektiriyorsa, mevcut kurumun genişletilmesi veya yeni bir kurumun ortaya çıkarılması için seçimi kapsayan fonksiyonu, maliyeti, yeri ve hızı ile ilgili olarak büyüklük, teknoloji ve yapım tekniğinin seçimi.

Merkezî ekonomik ve sosyal planlama kurumları, sektör uzmanları, eğitimsel politikalar ve uygulamalardan sorumlu bölümler, eğitmenler, ve projelerden sorumlu teknisyenlerin hüner arzı için eğitimsel planlara da birlikte çalışmaları gerekir. Hüner gereksinmelerinin tahmini merkezî planlamaca ele alınmalı fakat ileriye dönük tahminler bütünleşik bir biçimde olsa bile sektör uzmanlarının bir arada çalışması gerekir. Eğitim gereksinmeleri açısından hüner kategorilerinin tanımı eğitim ve sektör uzmanlarınca birlikte ele alınmalıdır. Eğitimin gereksinmesi olan biçimlerin saptanması, mevcut kurumların değerlendirilmesi ve kurumların yeni tiplerinin göz önüne alınması eğitim politikası ve uygulamasıyla sorumlu olanların yetkisindedir. İşlemler maliyet tahminleri ile tamamlandığı zaman (ki inşaat maliyetleri proje teknisyenleri tarafından hazırlanacaktır) programın ilk devresini meydana getirir ve ileriye dönük planlar çerçevesi içinde hangi kaynakların kullanılacağını daha geniş bir biçimde ortaya koyar. Yukarıda sözü edilen bölüm ve uzmanların yakın işbirliğiyle merkezî planlama dairesi sayesinde bu aşama örgütlenebilir. Burada problem plançılar, eğitimciler ve diğer uzmanlar arasındaki bir ortak lisandır. Plançılar, geniş planlama kavramları ve ekonomik sınırlamalar, öncelikler açısından diğerleri ise eğitim sahasına ilişkin sınırlamalar bakımından düşünmelidirler. Birlikte çalışma uygulanamaz ve gerçekleşmezse geçmiş deneylerin devamı, mevcut sistemin bütün bozuk yanlarıyla korunması ve sürdürülmesi olarak zaman kaybı ve yensir bir çalışma olarak sonuçlanır.

Belirli eylem çizgileri için uzun dönem planlama ve programlamanın bu geniş kapsamı içinde yani yeni kurumlar veya mevcutların genişletilmesi biçiminde ve uygun politikaların geliştirilmesi şeklinde yeni kapasiteler yaratılması sorunu eğitimden sorumlu dairelerin görevidir. Eğitim program-

lamasındaki bu önemli basamak sistemli bir şekilde uğraşmayı gerektirir ve çözüm bekleyen diğer sayısız önemli sorunlar vardır.

Bunlardan ilki, programlamadaki görev bölüşümü için karar verme sisteminin yaratılmasıdır. Eğitim yönetimi genellikle aralarında açık görev bölünümü olmaksızın çeşitli bakanlıklar ve bölümler arasında yapılmıştır. Üniversiteler ise belirli bir derecede özerklikle kendilerini genel eğitim sisteminin dışında görürler ve üzerlerine düşen görevlerin yerine getirilmesi kendilerinden istenmez. Meslek ve tekniker okulları eğitim amaçları kapsamında çeşitli bakanlıkların yetkisindedir ve böylece çelişkiler ortaya çıkar. Ayrıca eğitim sorunlarına geniş bir açıdan bakan bir dairenin bulunmayışının zorluğu olabilir. Sanayi içinde yetiştirme için, kendi örgütü için sorumluluk alacak yerinde bir yönetim mekanizmasının bulunması da zor olabilir. Bu alandaki kuvvet için çalışma eğitim ve sanayi bakanlıkları, ticaret odaları ve sendikalar çekişebilir.

Programlamadaki bu zorluklar ilgili çeşitli dairelerin görevlerinin yetersiz anlayışıyla daha da kötüleşebilir.

TÜRKİYE DENEYİ

Kurumsal Yapı

Türkiye’de ulusal ve bölgesel düzeyde ekonomik ve sosyal planları hazırlamakla ve gerçekleştirmelerini takip etmekle sorumlu bir merkezi planlama dairesi vardır, Devlet Planlama Teşkilâtı (DPT). Başbakanlığa bağlı bu müsteşarlıkta üç daire vardır : İktisadî Planlama, Sosyal Planlama ve Koordinasyon Dairesi. Dairenin teknik uzmanları Yüksek Planlama Konseyi yoluyla politik karar vericilere direkt olarak erişebilir. Yüksek Planlama Kurulu, Başbakanın başkanlığında üç bakan ve DPT müsteşarı ve 3 daire başkanından oluşur. Konsey planlama çalışmalarını yönetir, plan ve ilgili sonuçlarını tartışır, plan ve danışmanlık niteliğindeki görüşlerini kabineye sunar. Planlamayla ilgili politikacılarla teknisyenler arasında resmi görüş değişimine fırsat verebilecek bir bileşimi vardır. Üç bakan kabine tarafından seçilir ve Millî Eğitim Bakanı böylece bu konseye üye olarak seçilmez. Fakat eğitim sorunu görüşülürken konsey çalışmalarına Sağlık ve Tarım Bakanlarıyla birlikte katılır.

Eğitim işleri sorumluluğu esas olarak Millî Eğitim, Tarım, Sağlık ve Millî Savunma Bakanlıkları arasında bölüşülmüştür, fakat bazı meslek okulları Ulaştırma ve Maliye Bakanlıklarındadır. Üniversiteler teorik olarak Millî Eğitim Bakanlığına bağlıdır, fakat değişik derecelerde idarî ve akademik özerklikleri vardır ve çeşitli üniversitelerin kanunları değişiklidir.

Kanunen sanayi içinde yetiştirme zorunludur, ve bunu denetlemekle Çalışma Bakanlığı sorumludur. Sanayi Bakanlığının da bazı sektörlerde özellikle İktisadî Devlet Teşekküllerinde benzer sorumluluğu vardır.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların eğitim programlarının karşısında Millî Eğitim Bakanlığında bakanlığın politika sorunlarından sorumlu bir eğitim kurulu vardır. Aynı zamanda bakanlık içinde eğitim testleriyle özel

olarak ilgilenen devamlı bir araştırma merkezi vardır. Eğitim çevresindeki çeşitli gruplardan oluşan yüksek eğitim şûrası birkaç yılda bir toplanır ve eğitim sahasında temel politika sonuçlarını görüşerek Millî Eğitim Bakanlığına görüşlerini bildirir.

Bayındırlık Bakanlığı da hemen hemen bütün eğitim binalarının projelerinin hazırlanması ve inşaatlarının yapılmasıyla sorumludur.

Eğitim Planlaması Süreci :

Devlet Planlama Teşkilâtı Ekim 1960'da kuruldu, ve Haziran 1962'den önce bitecek şekilde beş yıllık ekonomik ve sosyal kalkınma planının hazırlanması görevi verildi. Planın eğitim yönünün hazırlanmasından sosyal planlama dairesi sorumluydu. Bu daire kendi planlama işlevini çeşitli hüner sınıfları için gereksinmelerin toplu niceliksel projeksiyonlarıyla sınırlandırılmış olarak ve bunların geniş eğitim kategorilerine büyüklüklerin gösterilmesine (mezunlar, öğrenciler, öğretmenler, öğretmen yetiştirilmesi, inşaat ve idarî harcamalar v.b.) ve kaynakların kullanımına çevrilmesi olarak tanımladı. Planın ekonomik kısmında belirlenen sektör düzeyindeki çıktı hedeflerine göre hüner gereksinmeleri tahminleri insangücü çalışmalarını temel aldı. Sektör programlama komiteleri, devlet dairelerinde ve kamu veya özel teşebbüsde çalışan uzmanlardan oluşmakta ve sektörün eleman bakımından şimdiki eksikliği ile gelecekteki gereksinmelerini tahmini görevi ile yükümlü bulunmaktadır. Böylece toplam tahmin çalışmalarının sonuçları kontrol edildi. Sağlık ve tarımdaki personel ile özel gruplar ilgilendi. Gelecek on yıldaki evrensel ilk eğitim gibi eğitim için bazı politik kararlar da alındı. Sanayi içindeki yetiştirmenin şimdiki durumu ile ilgili özel bir çalışma grubu bu alandaki kapasiteyi tahmin etmeye yöneltildi. Çeşitli alanlardaki gereksinmeler için araştırma gibi tahminler de eklenerek çerçeve tamamlandı. Eğitim çalışmalarıyla ilgilenen uzmanlar ve bakanlıklar çeşitli aşamalarda birlikte çalıştılar.

Devlet Planlama Teşkilâtı ile bakanlıklar arasındaki sorumluluk çizgisinin geniş niceliksel tahminlere olan iş kısıtlaması görüldü. Öğrenci, öğretmen yaratılacak yeni kapasiteler ve 15 yıllık çeşitli maliyet birimlerinin büyük ayırımlarının projeksiyonları programda gösterildi. Gelecek için eğitim önlemleri (bölgesel dağılım ve bilimsel tedbirlerle) niceliksel kısmı kapsayarak ilgili bakanlıklarla birlikte formüle edildi. Planlamanın daha ileri aşamalarında kurumların tipi, büyüklüğü ve yerleri ile ilgili kararları, yöntemleri, zaman uzunluğu ve içeriğinin bakanlıkların sorumluluğunda ve yıllık programlarda olacağı düşünüldü. Millî Eğitim Bakanı tarafından atanan bakanlık yüksek memurları ve diğer bakanlıklara ait yüksek memurlarla bu deneme ve çalışmaların sonuçları tartışıldı. Bu program bir tartışma süreciyle yüksek düzeydeki teknisyenler grubunda Beş Yıllık Planın içinde bütünleştirilerek Yüksek Planlama Kuruluna sunuldu. İlgili bakanların katılmasıyla planın eğitim kısmı Yüksek Planlama Kurulunda tartışıldı, Bakanlar Kurulunda son şekil verilerek Parlamento tarafından uygun görüldü. Bu süreç içinde grubun başlangıçtaki çalışması küçük düzeltmelerle kullanıldı.

Eğitimci ve eğitimdeki yöneticilerden oluşturulan büyük bir grubun Devlet Planlama Teşkilâtındaki çalışmalara paralel olarak Millî Eğitim Bakanlığının yetki sahasında eğitim programlaması ile ilgili uğraşması ilgi çekicidir. Gruba verilen görev, temel tedbirlerin ilkeleri, amaçların bildirimi, ve Bakanlığın yeniden düzenlemesi gibi eğitimin bütün yönlerini kapsamaktaydı. Çeşitli komiteler şimdiki sorunları analiz ederek, örgütsel dönüşümler önererek, öğrenci öğretmen oranları için standartlar, eğitim yöntemleri, müfredat ve öğretim süresiyle ilgili eğitim konusunda ve özel düzeylerde çalışmaktaydı. Komiteler aynı zamanda niceliksel hedeflerin saptanmasıyla da ilgilenmekteydi. Bu hedefler verilen bir yaş grubunda belirli bir düzeydeki öğrenci veya toplam öğrencilere göre oranların uluslararası karşılaştırmaları veya mezun olanlarla ilgili bağımsız tahminler gibi çeşitli temellere dayanmaktaydı. Toplam finansal gereksinimlerin ön tahminleri plandaki sayılardan birkaç kez daha yüksekti ve bunun sonucu olarak geçmiş harcamalardan önemli derecede artışlar olacağı anlaşılmaktaydı. Bakanlığın yetki sahasını kapsayacak şekilde çalışmanın alanı sınırlandırıldı. Bu uygulama Yüksek Eğitim Şûrasına sunulan bir seri doküman üretmekle son buldu. Konsey tarafından çeşitli öneriler benimsendi ve Bakanlığa uygulama için salık verildi.

Devlet Planlama Teşkilâtındaki takım çalışmasıyla eğitim programlanması grubu arasındaki ilişki komite çalışmalarına olan ortak katılma ile sağlanıyordu. Önemli komitelerle yapılan ilk temaslardan sonra yukarıda sözü edilen işlevlerin bölünmesinde bir anlaşmaya varılıyor ve toplu niceliksel projeksiyonlar Devlet Planlama Teşkilâtına bırakılıyordu. Devlet Planlama Teşkilâtı takımının eğitim kategorilerinin kurulmasında kullanılan bazı varsayımların yeniden gözden geçirilmesi bakımından bu temaslara faydalı olmaktadır.

Eğitim Planlamasında Bazı Sorunlar :

Bu sorunlar işlevlerin ve seçimlerin sınıflandırılmalarına göre tartışılacaktır :

- a) Planlarla kalkınma çabalarının başlangıcında, açık yönü belirtilmiş önlemleri olmaksızın planlama o ülkeler için sadece bir yazı olarak görünür. Türkiye'deki eğitim programlaması için bu hemen hemen doğrudur. Bütün sahaları kapsayacak ve planlı kalkınmaya hazırlanan bir ülkenin sorunlarını karşılayacak eğitim tedbirlerinin temel ilkeleri ve amaçları, planlama ile uğraşan teknisyenler için yol gösterici bir çerçeve olacak şekilde ortaya konmamıştır. Anayasada ve hükümet programlarında belirtilen genel ilkelerin uygulamaya dönüştürülmesi güçtür. Entellektüel bir hazırlığın olmayışı nedeniyle ilkelerin bir yeni formülasyonu da güçtür, ve böyle bir hazırlıkla sorumlu ve yetkili bir daire yoktur. Hükümet içindeki bakanların kişilikleri tedbirleri etkileyen en önemli değişkendir. Değişik bakanlar temel tedbir sorunlarının çoğu (dinsel eğitim, orta öğretimin süresi gibi) için değişik açıklamalar getirirler.

Plancı açık olarak ve kapalı olarak "varsayar" veya açıklar. En kolay varsayım şimdiki durumu kabul etmektir. Böylece çok önemli uygulama

malı sonuçlarla bir durumun açıklanması 15 yıl için temel bir bağlantı olmaktadır. Bu sorunlar gelecekte başa çıkmak için ilgili bakanlardan oluşan devamlı bir bakanlar komitesi ve yönetime kadar uzayan bir eğitim tedbirleri grubu önerilmiştir.

- b) Ekonominin gereksinimleri açısından objektif bir değerlendirmeyi temel olarak yapılan bir eğitim programı toplum tarafından kabul edilen talepleri hesaba katmayabilir. Bunun sonucu olarak da aşağıdaki problemde gösterildiği gibi bazı önemli politik etkileşmeye yol açabilir. Eğitim düzeylerinin dengeli büyüdüğü ve "gereksinimleri" temel alan bir plan projeksiyonu, liseler için fazla kapasite gösterirken orta dereceli teknik okullarda yeni kapasite için artış gösterebilir. Sınıf büyüklüğü, öğrenci / öğretmen oranı gibi liseleri yalnız şimdiki durumlarını geliştirmek olarak gören programlama için bu bir temeldi. Fakat lise eğitimi nitelik olarak ve teknik okullara tercih edilen yüksek prestij değerine sahiptir. Programın bu yönünü düzeltecek orta dereceli genel eğitim için sorumlu politikacılar ve idareciler tarafından bu toplum baskısı kullanılmıştır.
- c) Yukarıda belirtilen varsayım tipi çeşitli bölgeler ve gelir grupları arasında eğitim olanaklarının dağıtımı için yapılmıştır. Yatırımların bölgesel dağılımı için bazı kriterler geliştirilmiş ve önerilmiştir. Burada karşılaşılan problem bölgeselci baskılarla ve gelişmemiş bölgelere ve hatta bazı düşük gelirli şehirsal alanlardaki kurumlara öğretmenleri göndermek için yeterli teşvik tedbirlerini geliştirmekle ilgili bütünlemenin karmaşık bir şeklidir.
- d) Uygulamanın insangücü planlaması yönüyle ilişkili karşılaşılan problemler aşağıdaki şekilde özetlenebilir :

Farklı Planlama Anlayışları :

Eğitimle istemeden ilgilenen "plancılarla" eğitimden sorumlu olanlar arasındaki ilgi çok zordur. Sorunların algılanması, genel görünüş ve düşünme yöntemleri farklıdır. Eğitim idaresindeki karar verme noktalarının dağılımı da zorluğu artırır. Yönetimdeki Devlet Planlama Teşkilâtının karşılığı olarak planlama grublarının kuruluşu bir formül olarak göz önüne alındı, fakat yönetsel yapıda resmî özelliğinin değişiklik gerektirmesi nedeniyle oluşumu gecikmiştir. Ortak bir dil yaratma görevi, uygun bir iş bölümü ve birlikte çalışma yöntemi başaramadan kalmıştır. İşin örgütlenmesinde Programlanmanın çeşitli yönlerinin belirlenmesi ve bazı ilkelerin geliştirilmesi ilginç tartışma konusu olabilir.

Görev Bölünümündeki Zorluklar :

Programlama ve bütünlemede eğitim idaresinin karışık yapısı görev bölümünde sorun yaratmaktadır. Böyle bir mekanizmanın olmadığı durumda planlama teşkilâtı uygun planlamayı aşan bir makam varsayar. Bu tür zorluk çeşitli şekillerde gözlenebilir, örneğin :

1. Yetki Çelişkisi :

Köysel toplum kalkınma programları, yetişkin eğitimi veya tarımsal eğitim veya hatta tarımsal büyüme olarak ele alındığında Tarım ve Millî Eğitim Bakanlıkları yetki iddia ederler. Sağlık Bakanlığı sosyalizasyon tedbirlerinde buna katılacaktır. Sanayi içi eğitimi konusunda ana sorumluluğun nerede olduğu konusunda Millî Eğitim, Sanayi ve Çalışma Bakanlıkları anlaşma olanağı bulamamaktadır. Programlama ve bütünlemeden sorumlu bir daire olmadan bu problem koordinasyon komitesi tarafından ele alınmıştır.

2. İşlevlerin Varsayımında İsteksizlik :

Hiç bir dairenin sorumlu olmayacağı tarımsal alandaki büyük programları yürütmek için Tarım Bakanlığının sorumlu bölümü sorumluluk almayı kabul etmemiştir. Üniversiteler, gelecekteki üniversitelerin öğretim üyesi gereksinmelerini karşılamak için asistanların askere alınmalarına alışkanlıklarını değiştirmemek için karşı çıkmıştır.

3. Amaçlara Ulaşmanın Çeşitli Yollarıyla İlgili Kararsızlık :

Yüksek eğitimde yeni kapasite yaratmak yolları (yeni üniversiteler, şimdikilerin genişletilmesi veya başka tür kurumlar) ve bu konuda projelerin bulunmayışı hakkındaki kararsızlık programlamanın ve bütünlemenin ikinci aşamasını geciktirebilir. Bu konuda proje hazırlanması için sorumluluk hiç bir yere bağlı olmayan bir işlev olarak görülebilir.

Yaratma ve uygulamanın gerekli olduğu durumlarda projeler için geçerli olan özellikler diğer durumlar için de aynı zamanda geçerlidir. Planlama yenilik için bir ikame değildir. Sorun alanlarının araştırılmasına yardım edebilir, fakat aynı zamanda şimdiki durumun kısırlaşmış katılık içinde bir düzenleme şekli olabilir. Yenilik yönetimin bir fonksiyonudur, fakat kurumsal düzenlemelerle kolayca erişilemez. Bu amaç için kurulmuş kurumlar günlük işlerin ayrıntılarında kaybolmuştur. Bu Türkiye'deki durumdur. Planlama teşkilâtları programlama bilgilerindeki tekelleri ve görüşleri işlevleriyle bağdaşan yönetsel kararlar için makam varsayar. Türkiye'de olduğu gibi bütçe ayarlamalarına ilişkin kararları etkilediklerinde bu basit bir yöntemdir. Başlangıç aşamalarında bu haklı görülebilir, fakat uzun dönemde böyle bir duruma neden olan bütün sonuçlarıyla hastalıklı bir duruma geliştirebilir. Bütün bunlar ne bir eğitimci ne de ne bir kamu yönetim uzmanı olan bir "Plancının" planlama eğitiminde yönetsel sorunlardaki tecrübesi üzerine bazı gözlemleridir. Bu sorunların nedenleri analiz edilmemiştir. Ugulamanın özelliğine, sorunların kendi özelliklerine veya Türkiye'deki belirli bir duruma bağlı olarak nitelendirilebilir. Bu noktalardaki tartışmaların sonuçları açıklamada ve gelecekte daha düzenli analizler için yardımcı olacağı ümit edilmektedir.

(*) OECD - Organisational Problems in Planning Educational Development - OECD - Study Group in the Economics of Education - OECD - Paris